

SVs 23. ordinære landsmøte

29.-31. mars 2019

SV

Sak 2

Hovedresolusjoner

Landsstyrets forslag til hovedresolusjoner

Dato: 20.01.2019

SVs 23. ordinære landsmøte

29.-31. mars 2019

SV

1 SVs plan for å redusere ulikhet i Norge

2 SVs mål er å endre samfunnet, flytte makt og beslutninger nærmere folk og fordele rettferdig.
3 Dagens økonomiske system kjennetegnes av en skjevfordeling av penger og eierskap som gir makt til
4 noen få. SV kjemper for en mer demokratisk økonomi som setter menneskers behov og hensynet til
5 jordens bærekraft foran interessene til et lite og mektig mindretall. Vår kamp for sosialisme tjener
6 det store flertallet av mennesker, i Norge og i verden. Små forskjeller i makt og rikdom gir mennesker
7 frihet. En sterk velferdsstat, sterke fellesarenaer og høy tillit og toleranse har gjort Norge til et av
8 verdens beste land å bo i. Stor ulikhet går ut over økonomisk vekst, muligheten til å forme egne liv,
9 og tilliten og samholdet i samfunnet. Derfor skaper små forskjeller gode samfunn for alle.

10 Makt er skjevt fordelt mellom arbeid og kapital. For å redusere ulikhet er det viktig å ha demokratisk
11 kontroll over økonomien. Vi trenger sterke fagforeninger som kjemper for å flytte penger og makt fra
12 kapital til arbeid, å flytte makt fra sjefer til ansatte er et viktig kampmiddel for å få redusert
13 ulikheten.

14 Ulikheten øker

15 Ulikheten øker i Norge. Den rikeste prosenten eier en fjerdedel av all formue. De rikeste får stadig
16 større del av inntektene. Samtidig har de med lavest lønn stått tilnærmet stille i lønnsutvikling siden
17 2008. Arbeidere får en stadig mindre andel av verdiene de skaper, mens kapitaleiere får stadig mer
18 av verdiene som andre har skapt. Inntekten til barnefamilier og enslige forsørgere vokser saktere enn
19 for resten. Over 100 000 barn vokser opp i fattige familier i Norge og antallet øker.

20 Makten er fortsatt skjevt fordelt mellom menn og kvinner og vi har fortsatt ikke full kvinnefrigjøring i
21 Norge. Kvinner tjener mindre enn menn, kvinnedominert sektor er organisert som
22 deltidsarbeidsplasser og flere kvinnedominerte yrker er utsatt for kommersialisering og angrep på
23 lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår.

24 Solberg-regjeringen øker ulikheten i Norge. Siden 2013 har regjeringen gitt de 0,1 prosent rikeste i
25 Norge 1400 millioner kroner i skatteutt. De kutter trygden til uføre foreldre og folk som mister
26 jobben har fått økt skatt. Sykehusenes økonomi blir tøffere og velferdskroner til barnevern og
27 barnehager sløses bort på profitt til noen få. I skolene er det flere ufaglærte og i arbeidslivet må
28 mange gå fra en midlertidig jobb til en annen og får ikke fast stilling. Ulikheten øker mellom de som
29 kan kjøpe egen bolig og de som ikke har mulighet.

30 Solberg-regjeringens ABE-reform er i realiteten en gradvis avvikling av velferdsstaten med pålagte
31 årlige utgiftskutt i hele statlig sektor.

32 DISSENS 1:

33 Et mindretall i landsstyret bestående av Olav Sannes Vika, Mali Steiro Tronsmoen, Heming Olaussen,
34 Camilla Eidsvold, Eirik Faret Sakariassen, Ådne Naper ønsker å legge til følgende avsnitt etter linje 31:

35 «Under dagens regjering er det stadig flere som opplever avmakt og begrensede muligheter for å leve
36 et liv i samfunnets felleskap. Velferden som må ligge til grunn ivaretas ikke i tilstrekkelig grad slik
37 man har organisert og nedprioritert tjenestene. NAV sliter med for lang saksbehandlingstid, og
38 reduksjon i nødvendige ordninger. Nye oppgaver til kommunene uten fullgod finansiering, sammen
39 med kutt i eiendomsskatt medfører ytterligere dårligere velferdstjenester. Et blindt fokus på

40 *privatisering, effektivitet og kutt i offentlige sektor gjør at folk opplever denne avmakten. Misnøyen*
41 *rettes mot fellesskapsløsningene, staten og kommunene istedenfor mot kuttene eller den rike eliten*
42 *som tjener på regjeringens politikk. SV vil jobbe aktivt for å motvirke denne utviklingen, gjennom økt*
43 *satsing på universelle ordninger, tilstrekkelige overføringer til kommunal sektor og reformer som*
44 *tillitsreformen hvor man flytter makten fra systemet til møtet mellom fagfolk og de som bruker*
45 *tjenestene.»*

46 Vi står overfor to store utfordringer. Vi skal bekjempe klimaendringene og omstille samfunnet,
47 samtidig som vi snur veksten i ulikhet i makt og rikdom globalt og nasjonalt.

48 **DISSENS 2:**

49 Et mindretall i landsstyret bestående av Siv Furunes og Astrid Kjelsnes ønsker å erstatte linje 46-47
50 med:

51 *«Vi må kjempe for demokratisk kontroll over økonomien og klimaendringene. Vi må klare å minke*
52 *ulikheten globalt og nasjonalt, samtidig som vi gjør klimakutt.»*

53 Disse utfordringene må løses sammen. Vi kan lykkes, men da må vi løfte i flokk. Slik at folk kommer
54 bedre ut av omstillingen. Da må vi ha en politikk for fellesskapet, ikke de 0,1 prosent rikeste. Vi må ha
55 en politikk for de mange, ikke for de få.

56 **Nye velferdsreformer**

57 Skal vi bygge et samfunn med små forskjeller trenger vi modige reformer, som videre bygger ut
58 velferdsstaten.

59 **Dissens 3:**

60 Et mindretall i landsstyret bestående av Astrid Kjelsnes, Siv Furunes, Camilla Eidsvold, Ingrid Fiskaa og
61 Mali Steiro Tronsmoen ønsker å erstatte linje 57-58 med:

62 *«Skal vi bygge et samfunn med små forskjeller trenger vi modige reformer, som videreutvikler*
63 *velferdsstaten og styrker fagforeninger.»*

64 Økt barnetrygd er en slik reform. Da vil færre unger vokse opp i fattigdom, samtidig som alle
65 barnefamilier får mer å rutte med. Barnetrygden må økes generelt, samtidig som vi gir tillegg til
66 familiene som er særlig utsatt for fattigdom, som aleneforsørgere og familier med mange barn.
67 Dessuten må vi fjerne kommunenes mulighet til å trekke fra barnetrygd fra beregning av sosialhjelp.

68 Å sikre at alle unger får delta på lik linje og får et godt utgangspunkt for livet er en investering for
69 framtida. Da må vi ha en skole der alle barn kan lære, mestre og trives. En inkluderende heldagsskole
70 med en praktisk og variert skoledag, mer fysisk aktivitet, skolelekser og mat. Gratis
71 skolefritidsordning bør utvides til flere steder og kvaliteten må heves gjennom kompetanseløft for de
72 ansatte, sunn mat, sterkere samarbeid med idrett og kulturskole og lærere med nok tid til hvert barn.
73 Derfor må det være nok kvalifiserte lærere i skolen og lærernormen må gjennomføres og finansieres.

74 Alle skal ha tilgang på trygge og tilgjengelige helsetjenester, uavhengig av størrelsen på lommeboka
75 og uansett hvor de bor. Helsevesenet skal ta vare på hele oss, også tennene. Ingen skal måtte utsette
76 tannlegebesøk på grunn av dårlig råd. Det er på høy tid med en tannhelsereform. SV vil utvide det
77 offentlige tannhelsetilbudet og på sikt bør ingen måtte betale mer enn 2 500 kroner i

78 tannlegeutgifter per år. SV vil ha bedre sykehus- og kommuneøkonomi, skikkelig bemanning i helse-
79 og omsorgstjenestene og sikre en eldreomsorg formet etter innbyggerens behov.

80 Uttak av profitt har ingen plass i moderne og trygge velferdstjenester. Fellesskapets penger skal gå til
81 gode barnehager med nok ansatte, et trygt barnevern, en verdig eldreomsorg, og ikke til profitt.
82 Derfor vil SV stanse all profitt innen alle velferdstjenester som er finansiert eller delfinansiert av det
83 offentlige, som barnehager, barnevern og eldreomsorg.

84 **Omfordelende skattesystem**

85 Skattesystemet kan og må bli langt mer omfordelende enn i dag. Nå er systemet rigget for dem på
86 toppen. Den økonomiske eliten slipper unna med lite eller ingen skatt på formue, arv, utbytte og
87 eiendom. SV vil ha høyere skatt på formue og høye inntekter, og gjeninnføre en rettferdig skatt på
88 arv, mens folk med vanlig inntekt får lavere skatt. Globalt har konkurransen mellom skatteparadis
89 og multinasjonale selskaper satt velferdsstater under press. Vi må tilpasse skattesystemet til en ny
90 digital tid og lage enhetlig skattlegging. SV vil ha mye større åpenhet om finansielle transaksjoner, og
91 utvide land for land-rapportering og innføre krav om åpenhet i offentlige anbud.

92 **Mer demokrati**

93 Et levende demokrati forutsetter små forskjeller, og små forskjeller får vi med mer demokrati og ved
94 å flytte beslutninger nærmere folk. EØS-avtalen har tatt viktige beslutninger vekk fra folk og fra
95 demokratisk kontroll. Derfor vil SV erstatte avtalen med en handels- og samarbeidsavtale med EU. Vi
96 vil bekjempe all EU-lovgivning som øker forskjellene og vanskeliggjør kontroll og tiltak mot sosial
97 dumping i Norge. Kampen mot EU-lovgivning som bidrar til sosial dumping, løsarbeidersamfunnet,
98 konkurranseutsetting og privatisering står helt sentralt. SV er mot et europeisk arbeidslivsbyrå som
99 kan gripe inn overfor norske tariffavtaler eller overprøve organiseringen i norsk arbeidsliv.

100 At viktige deler av økonomien er under demokratisk kontroll er en forutsetning for gode fellesskap.
101 Vi trenger sterkt offentlig eierskap i sektorer som er viktige for samfunnet, og spre eierskap slik at det
102 kommer på flere hender og lokalsamfunn til gode. Det offentlige eierskapet bør brukes aktivt til å
103 redusere forskjeller, også gjennom en lønnspolitikk som holder igjen på lederlønninger. SV ønsker
104 flere forsøk med bedrifts- og eierskapsmodeller som gir mer makt til de ansatte.

105 **DISSENS 4:**

106 Et mindretall i landsstyret bestående av Siv Furunes, Olav Sannes Vika, Camilla Eidsvold og Tina
107 Åsgård ønsker å legge til følgende avsnitt etter linje 123:

108 *«SV vil innføre en tillitsreform for styringen av offentlig sektor. Ansatte må få tid, tillit og mulighet til*
109 *å utøve faglig skjønn i arbeidet. Unødvendig testing og måling må fjernes. Samtidig må mottakere av*
110 *offentlige tjenester få større innflytelse på innholdet i tjenestene i samspill med ansatte som yter*
111 *tjenestene. Gjennom samarbeid med fagforeninger og brukerorganisasjoner vil SV sikre mer makt og*
112 *frihet til de som jobber for og de som er avhengige av fellesskapet.»*

113 Noen sektorer er for viktige for landet til å overlate dem til private interesser. SV vil grunnlovsfeste at
114 ressursene i havet eies av folket og at fisken skal komme kysten til gode. Jernbanen skal være i
115 offentlig drift og eie. SV går i mot regjeringens oppstykkning og konkurranseutsetting og sier nei til EUs
116 fjerde jernbanepakke som liberaliserer jernbanetrafikken.

117

118 Den stadige konsentrasjon av formuer, globalisering og teknologisk utvikling påvirker
119 maktforholdene i Norge. SV vil derfor ha en ny makt- og demokratiutredning for å vise hvordan
120 makten er fordelt og spredt.

121 **Et trygt og organisert arbeidsliv**

122 Full sysselsetting, små lønnsforskjeller og et velorganisert arbeidsliv er forutsetninger for et samfunn
123 med små forskjeller. Fagorganisering er den viktigste kilden til makt for arbeidsfolk. Useriøse aktører
124 og sosial dumping bidrar til at svart arbeid øker, samtidig blir færre fagorganiserte og grupper blir
125 trengt ut av arbeidslivet. I mange yrker blir ansettelse erstattet av innleie og konsulentkontrakter.
126 Regjeringen har svekket arbeidsmiljøloven, fagforeningsfradraget og det organiserte arbeidslivet er
127 under press. Vi må skape et trygt arbeidsliv, der fast jobb er hovedregelen, og midlertidig jobb er
128 unntaket. Trepertssamarbeidet må styrkes, organiseringsgraden økes og maktforholdene i
129 arbeidslivet endres i arbeidernes favør. SV vil gi fullt skattefradrag for hele fagforeningskontingenten.
130 Arbeidsinnvandrere må ha samme lønns- og arbeidsvilkår som norske arbeidstakere. Vi vil styrke rett
131 til arbeid eller utdanning til unge under 25 år. Vårt mål er en 6-timersdag med full
132 lønnskompensasjon. SV vil ha økt innsats for likelønn mellom kvinner og menn og sikre en lovfestet
133 rett til heltidsstilling.

134 **Rettferdig pensjon**

135 Norge har fått et mer usosialt pensjonssystem. SV vil skape et rettferdig pensjonssystem, uten en
136 levealdersjustering som gjør arbeidere til pensjonstapere. Det må innføres rett til pensjon fra første
137 krone, for å skape mer rettferdighet for ungdom, kvinner og folk i deltidsstillinger. Pensjonistenes
138 organisasjoner må få forhandlingsrett i trygdeoppgjørene, og reguleringen av pensjonene må sikre at
139 pensjonistene og uføre sikres tilsvarende utvikling i kjøpekraft som lønnsarbeidere.

140 **DISSENS 5:**

141 Et mindretall i landsstyret bestående av Astrid Kjelsnes, Tina Åsgård og Siv Furunes ønsker å flytte
142 avsnittene fra linje 121-139 til etter linje 55.

143 **Et rettferdig boligmarked**

144 Boligmarkedet har blitt en ulikhetsmaskin hvor skattesystemet favoriserer dem med mange og dyre
145 boliger, mens andre ikke har råd til å kjøpe egen bolig og er prisgitt et deregulert leiemarked. Det
146 norske boligmarkedet er blant de minst regulerte i Europa. Derfor vil SV ha et skatteskifte, med
147 lavere skatt på arbeid og høyere skatt på eiendom. Kommunene og staten må ha en mer aktiv
148 boligpolitikk, og sørge for boliger til de som ikke har mulighet til å komme seg inn på boligmarkedet.
149 Vi må øke handlingsrommet til Husbanken og bygge flere studentboliger. Mens regjeringen har
150 bygget ned bostøtten, vil SV styrke den.

151 **Fattigdom**

152 Mange uføre har fått lavere inntekt under Solberg-regjeringen og særlig stygt er kuttet for mange
153 uføre som har unger. SV vil reversere regjeringens sosiale kutt. Blir du syk eller ufør, skal
154 fellesskapet stille opp. Det må bli lettere for uføre å jobbe delvis i gode perioder eller komme tilbake
155 til arbeidslivet dersom de ønsker og har mulighet til det. Systemene må være smidige og gode, og de
156 må være til for menneskene.

157

158 For mange tar opp forbrukslån til skyhøy rente og ender opp med gjeldsproblemer. SV vil regulere
159 bransjen strengere ved å innføre rentetak og forby aggressiv markedsføring. Inkassobransjen må
160 gjennomgås og satsene reguleres.

161 **Integrering**

162 Alle som bor i Norge skal ha mulighet til å leve gode og selvstendige liv, også de som har innvandret
163 eller flyktet hit. SV vil bekjempe alle former for rasisme. Vi tar kampen mot sosial kontroll, slik at alle
164 kan være fri og leve det livet en selv ønsker. Å lære norsk er en nødvendig inngang til arbeidslivet og
165 samfunnet og SV vil satse mer på kompetansehevende tiltak som språkopplæring og fagskolene.

166 Halvparten av ungene som lever i fattige familier har innvandrerbakgrunn, ofte fordi foreldrene har
167 dårlige tilknytning til arbeidslivet. Det må bli lettere å få kartlagt sin kompetanse og fylle hull i
168 utdannelsen. Vi må satse i områdene som trenger det. Groruddalssatsingen og områdeløft i andre
169 byer er gode eksempler som må videreføres og utvides til andre byer, bydeler og tettsteder hvor det
170 er behov.

171 Økt ulikhet er ikke en naturlov, det er konsekvensen av politiske valg og overklassens klassekamp
172 mot vanlige folk. Det må ikke være slik. Det er mulig å snu utviklingen og kjempe fram større
173 rettferdighet. SV tror på fellesskapet. En politikk for de mange, og ikke de få.

1 SVs plan for klimakutt:

2 En grønn politikk for de mange – ikke en grå for

3 de få

4 Verden står på randen av en global miljøkrise som følge av en eskalerende klimatrussel og en rask
5 utryddelse av planter og dyr. Klimatrusselen og naturødeleggelsene vil forandre verden totalt om de
6 får fortsette. Millioner av mennesker vil drives på flukt, matproduksjonen vil trues i store deler av
7 verden og her hjemme vil vi oppleve langt større ekstreme værhendelser som flom, tørke og uvær.
8 De som har gjort minst skade er de som rammes mest og hardest.

9 I 2014 ble verden enige om Parisavtalen hvor målet er å begrense den globale temperaturøkningen
10 til 2 grader sammenlignet med før den industrielle revolusjon, og aller helst begrense oppvarmingen
11 til 1,5 grader. Dette vil kreve store utslippskutt på opp mot en halvering av verdens utslipp innen
12 2030. En gjennomsnitts nordmann har nesten dobbelt så høye utslipp av klimagasser som en
13 gjennomsnitts svenske. Selv om vi ser bort fra norsk olje- og gassproduksjon er våre utslipp høyere.
14 Regjeringen har kasta bort fem verdifulle år på å ikke sørge for tiltak som når de nasjonale
15 klimamålene vi har satt oss. De utslippsreduksjonene regjeringen har fått til har kommet fordi de har
16 tatt i bruk regnskogsødeleggende palmeolje som har gitt økte utslipp andre steder på
17 kloden. Prognosene fra regjeringen visere beskjedne kutt på 13 % fram mot 2030, altså langt fra det
18 som kreves av oss. SV vil sørge for nullutslipp av klimagasser, ren luft, vern av naturen og stans av
19 forsøpling på land og i havet.

20 Folk flest har interesse av en kraftfull klimapolitikk. Vi vil alle bli rammet av klimaendringene, mens
21 bare noen få har økonomisk interesse av å utsette omstillingen som skal til for å stoppe dem.
22 Direktørene og aksjonærene i de store fossilselskapene motsetter seg forandring, og
23 markedøkonomien fører ofte til at det kortsiktig mest lønnsomme velges foran det langsiktig
24 lønnsomme og nødvendige. Nå trengs en grønn politikk for de mange, ikke en grå for de få

25 Verden har i dag funnet mer kull, olje og gass enn vi kan brenne og samtidig unngå alvorlige
26 klimaendringer. Letevirksomheten etter mer olje og gass på norsk sokkel må derfor opphøre og det
27 kan ikke tildeles nye felt til oljeselskapene.

28 Vi står også oppe i en global endring hvor fossil energi vil ha usikker lønnsomhet. Det å satse på
29 stadig nye utbygginger innebærer ikke lenger bare en miljørisiko, men også en økonomisk risiko.

30 Klimaavtalen regjeringen vil inngå med EU åpner for at Norge kan la være å kutte egne utslipp og i
31 stedet kjøpe kvoter fra andre land for å oppfylle våre utslippsforpliktelser. SV mener Norge
32 istedenfor må utarbeide en strategi for å kutte egne utslipp og styre mot et nullutslippsamfunn.
33 Manglende norsk omstilling vil true konkurransekraft og norske arbeidsplasser.

34

35 Norge må umiddelbart skjerpe klimapolitikken for å nå Stortingets klimamål for 2020, og Norge må
36 skjerpe klimamålet for 2030. Norske utslipp må kuttes med minst 60 prosent innen 2030. For å få til
37 dette må alle sektorer i samfunnet bidra med kutt. Tiden for at det er billig å forurense er forbi.

38 For å lykkes i miljøkampen må de økende ulikhetene både i Norge og verden bekjempes. SV vil
39 samarbeide med fagbevegelsen og miljøbevegelsen for å møte den store omstillingen vi nå står
40 overfor. Det må føres en aktiv omfordelingspolitikk som gjør at ulikhetene reduseres kraftig, samtidig
41 som prisen på naturødeleggelse og forurensning går opp. Og det må føres en omfordelende politikk,
42 bort fra dyre veier i sentrale strøk, flyplassutvidelser og fossilselskapene, og over til miljøløsninger for
43 folk flest. Miljøløsninger som tog, kollektivtrafikk, gange, sykkel og utbygging av en infrastruktur over
44 hele landet som gjør at alle som kan tar i bruk nullutslippsløsningene i hverdagen

45 SV mener følgende trengs for å bidra til kraftfull klimapolitikk for de mange i årene som kommer:

- 46 1. Norge må ha en styrt omstilling. Vi må stanse letingen etter mer olje og gass og det skal ikke
47 deles ut nye tillatelser til petroleumsvirksomhet. I stedet skal vi bygge ut ny, utslippsfri
48 industri.
- 49 2. Energibruken må bli mer effektiv gjennom krav, støtteordninger og avgifter. Norske
50 fagarbeidere skal være verdensmestere i energieffektivisering. Industriens energibruk skal bli
51 mer effektiv.
- 52 3. Vannkraftverk må oppgraderes for å øke kapasiteten og sikre produksjonen.
- 53 4. Norge må sette i gang en satsing på havvind for å bidra til omleggingen fra fossil til fornybar
54 energi i Norge og andre land. Overføringsnett til andre land skal ha som mål å bidra til mer
55 effektiv og fornybar energibruk, ikke eksport av strøm.
- 56 5. Det skal være god tilrettelegging for gående og syklende mens restriktive tiltak skal bidra til å
57 redusere biltrafikken til et minimum. Inntekter fra veiprising i byområder i fremtiden, og
58 bompenger der dette er innført allerede, skal i hovedsak gå til tiltak som gjør det enklere å
59 leve uten bil. Avgifter må kombineres med tiltak som færre parkeringsplasser
60 gjennomgående kollektivfelt, gågater og en styrt arealplanlegging. Kollektivreiser skal være
61 rimelige, sterkt subsidierte og med gode rabattordninger.

62
63 **DISSENS 1:**

64 Et mindretall i landsstyret bestående av Snorre Valen og Synnøve Kronen Snyen ønsker å
65 erstatte linje 68-69 med:

66
67 «På sikt må målet være å innføre gratis kollektivreiser i alle norske byer.»

68

- 69 6. Norsk industri skal være verdensledende i nullutslipp. I en verden som tar miljøtruslene på
70 alvor vil et av Norges fremste konkurransefortrinn for eksportrettet industri være strenge
71 miljøkrav, høy kompetanse og betydelige hjemmemarkeder som etterspør produkter utviklet
72 med teknologi i verdensklasse. Norge skal derfor bli verdensledende på fornybare
73 reduksjonsmidler i metallindustrien og på utvikling av biologisk baserte kjemikalier og

- 74 drivstoff. Et sterkt hjemmemarked kan danne grunnlaget for en ny eksportnæring. Norge skal
75 videre være verdensledende på fangst og lagring av CO2 fra sementproduksjon og andre
76 industriutslipp.
- 77 7. Kysten skal elektrifiseres. Norge skal bruke sin kompetanse innen verftsindustri og
78 elektroindustri til å elektrifisere kysten og ta i bruk nullutslippsteknologi i sjøtransport Norge.
79 For å få fortgang i elektrifiseringen må maritim sektor betale for sine utslipp. Det offentlige
80 må stille nullutslippskrav i egne innkjøp, gjennom konsesjoner og regelverk.
- 81 8. Naturen må bevares. Naturen tar opp og lagrer store mengder CO2. Denne evnen må tas
82 vare på og beskyttes mot ødeleggende inngrep. Naturen demper også virkningene av
83 ekstreme værhendelser som flom og flodbølger og legger livsgrunnlaget for framtida.
- 84 9. Innfør klimaavgift på internasjonal luft- og skipsfart. Internasjonal luftfart og skipsfart må
85 betale for sine utslipp og pengene bør gå til de som rammes av klimaendringene. Norge må
86 derfor ta initiativ til en internasjonal konvensjon om karbonskatt på internasjonal luft- og
87 skipsfart. Pengene bør gå til FNs grønne klimafond for klimatiltak og klimatilpasning i fattige
88 land.
- 89 10. Norge må investere innbyggernes pensjonspenger i klimaløsninger heller enn fossil energi.
90 Derfor bør oljefondet trekke ut sine investeringer i fossil energi. Fondet skal ta i bruk en ny
91 referanseindeks for investeringer som ivaretar sosiale og miljømessige hensyn der minst 20%
92 av investeringene er knyttet til fornybar energi.
- 93 11. Maten skal produseres med minimale klimautslipp. Et landbruk i hele landet er avgjørende
94 for å sikre befolkningen god og variert mat. Bruk av utmarksressursene framfor stortilt
95 import av soya til produksjon av kjøtt er riktig, men det norske kjøttforbruket er i dag for
96 høyt og må reduseres. Bruken av fossil energi i landbruket må fases ut.
- 97 12. Tiden for at det var billig å forurense er forbi. Det må bli stadig dyrere å forurense. Samtidig
98 må kampen for omfordeling av samfunnets ressurser forsterkes. Skattelettelsene må komme
99 de med de laveste inntektene til gode og de med de høyeste må få økte skatter.
- 100 13. Det skal alltid lønne seg å velge miljøvennlig. Det må bli dyrere å ta fly der det er alternativer
101 og billigere å ta toget. Avgiftssystemet skal alltid premiere elbil og andre nullutslippsbiler
102 framfor de fossile bilene.
- 103 14. Det skal bygges ut lyntog mellom norske storbyer som er konkurransedyktig med innenlands
104 flytransport. Slik vil vi bidra til at det blir lettere å reise miljøvennlig over lengre avstander.
105

DISSENS 2:

106 Et mindretall i landsstyret bestående av Tina Åsgard, Gina Barstad, Camilla Eidsvold, Anne Lise
107 Yggeseth, Mali Steiro Tronsmoen, Gjermund Skaar, Arvinn Eikeland Gadgil, Heming Olaussen,
108 Anders Ekeland, Silja Arvola og Yvonne Wold ønsker å legge til et nytt kulepunkt:

109
110
111 15. «Det bør innføres en karbonavgift til fordeling (KAF) i Norge, slik Naturvernforbundet og en
112 rekke andre miljøorganisasjoner har anbefalt. KAF må komme i tillegg til allerede etablerte
113 klimatiltak. En jevnt stigende karbonavgift til fordeling vil sikre at de med høy inntekt, høyt
114 forbruk og dermed stort karbonfotavtrykk betaler for de kostnadene de påfører mennesker
115 og miljø, mens de med lavt forbruk og lite karbonfotavtrykk får mer penger tilbake enn de har
116 betalt i avgift. KAF sikrer dermed at det alltid vil lønne seg å velge miljøvennlig, samtidig som
117 det sikrer omfordeling fra de som har mest til de som har minst.»

1 Antirasistisk plattform:

2 Et samfunn uten rasisme

3 SV ønsker et samfunn for de mange, hvor alle har like muligheter. Et samfunn hvor alle kan lykkes og
4 trives uavhengig av hvem foreldrene dine er, hvem du elsker eller hvordan du ser ut. Rasismen, i alle
5 dens former, er en trussel mot det samfunnet vi ønsker oss og må bekjempes. Rasismen skaper
6 mistillit mellom mennesker og legitimerer skjevfordeling av makt og ressurser. Den lager et skille
7 mellom «oss» og «dem» hvor noen blir mer verdt.

8
9 Rasisme er diskriminering av mennesker basert på at de har en annen etnisk eller nasjonal tilhørighet
10 eller diskriminering av mennesker fordi de fremstår som de har en annen tilhørighet – for eksempel
11 på grunn av navn, hudfarge, kultur eller religion.

12
13 Rasisme er et samfunnsproblem, og Norge er ikke et unntak. Vi kan se det i antall organisasjoner med
14 høyreekstrem/høyre-radikal ideologi, og i deres økende og sammensatte aktivister på nettet. Vi ser
15 det også i statistikken over hatkriminalitet fra hovedstaden og i hvordan rasistisk hets og vold
16 rammer både på gaten og i kommentarfeltene. Vi ser det i et stadig hardere og mer hatsk
17 debattklima. Vi ser det når maktpersoner bruker innvandrere og flyktninger som skremmebilde. Vi
18 ser det når mange av våre unge føler at de ikke er gode nok, at de ikke fullt ut får være en del av
19 fellesskapet bare fordi de har utenlandske navn eller en annen hudfarge enn majoriteten.

20
21 Denne plattformen legger grunnlaget for SVs arbeid mot rasisme, i form av diskriminering, hets og
22 organisert hat. Det er ikke en plattform for integreringspolitikk, og heller ikke for partiets strategi for
23 å bekjempe høyrepopulisme. Den er ikke en uttømmende arbeidsplan eller et fullstendig politisk
24 strategisk rammeverk, men skal danne utgangspunktet for bredt og systematisk organisatorisk og
25 politisk arbeid.

26 SVs visjon for et rasisme-fritt Norge

27 Landet vi bor i har alltid vært flerkulturelt, helt siden den gang nordmenn og samer møtte hverandre
28 for første gang. Siden den gang har mennesker fra andre steder jevnlig kommet hit, blitt en del av
29 samfunnet og bidratt med sin kunnskap og sin kultur. Mennesker med ulike slekts- og kulturbakgrunn
30 har i fellesskap formet samfunnet. Møtet mellom gamle og nye kulturer i landet har ført til utvikling
31 av forhold der tillit, fellesskap og kunnskapsutveksling har stått i sentrum.

32
33 Dessverre er også rasisme en del av Norges historie og samtid. Styresmaktene har opp gjennom
34 historien ført rasistisk politikk blant annet ved å forsøke å utslette kulturen til det samiske urfolket og
35 de nasjonale minoritetene, samt å stenge jøder ute fra landet. Siden andre halvdel av 1900-tallet har
36 politikken som angår de gamle minoritetene i landet - urfolket samene og de nasjonale minoritetene
37 jøder, kvener/norskfinner, rom, romani og skogfinner - blitt bedre, men det gjenstår fortsatt store
38 utfordringer. Vi ser at de nye minoritetene møter noe av den samme diskrimineringen og barrierene.

39
40 De siste tiårene har Norge tatt imot et betydelig antall innvandrere. Noen har kommet for å få
41 beskyttelse, andre for å søke arbeid og et bedre liv eller være sammen med familien sin. Fjendtlige
42 holdninger til mennesker med minoritetsbakgrunn, spesielt med ikke-vestlig bakgrunn, er i dag
43 skremmende til stede i samfunnsdebatten. Særlig i sosiale og alternative medier på nettet. I dagens

44 Norge ser vi et debattklima som fremmer fordommer og frykt for det ukjente. I stedet for å møte
45 hverandre med utgangspunkt i et ønske om å bygge tillit, samarbeid og forståelse, blir mange
46 indirekte oppfordret til å møte andre mennesker med mistillit og frykt.

47
48 Samer møter fortsatt rasistiske holdninger og stereotypier. Antisemittisme er fortsatt et problem i
49 Norge, og jødehat en reell trussel for vår lille jødiske minoritet. Hets, hat eller frykt for muslimer er
50 den bærende idé i mye moderne rasisme, og slike islamofobiske holdninger påvirker offentligheten
51 og skader arbeidet med å skape et godt forhold mellom nordmenn med ulik bakgrunn. Islamofobien
52 er del av en internasjonal trend hvor krefter på ytre høyrefløy ser muslimer som den viktigste
53 trusselen mot vestlig kultur og levemåte.

54 **Politikk og holdningskamp**

55 Vår politikk for fellesskapet bygger på en antirasistisk analyse. Våre antirasistiske løsninger handler
56 om holdningskamp, men også om konkrete tiltak som kan gi folk beskyttelse i arbeidslivet, på
57 boligmarkedet, i byen, i samfunnslivet og i skolen. Vårt tillitssamfunn er truet av krefter som tjener
58 på mistenkeliggjøring og fremmedfrykt. Det er ikke minoriteter som truer velferdssamfunnet, det er
59 den voksende ulikheten i makt og rikdom.

60
61 Vi har et delt arbeidsmarked hvor mange tunge og dårlig betalte yrker domineres av minoriteter. Når
62 folk ikke møtes blir man lettere mistenksom. I nabolag, på skoler, i frivilligheten og på andre
63 fellesarenaer bygges det daglig bånd mellom ulike grupper. Dette møtet kan gi rike samfunn og rike
64 liv. Når tillitskulturen står sterkt kan dette møtet skape grensebrytende felleskap som fører med seg
65 innovasjon og nytenkning, kunnskap og solidaritet.

66
67 Samtidig kan noen føle seg truet eller ekskludert. Forskjeller i makt og ressurser gjør tillitsbyggingen
68 vanskelig. Når folk føler at de får det tøffere, er usikre eller redde, er det lett for maktpersoner og
69 ytre høyre å peke på det som er synlig og nytt. Minoritetene får skylda selv om det er andre ting som
70 skaper usikkerheten. Da har tillitskulturen dårlige kår. Det som oppleves som nytt kan vekke vegring
71 mot og møtes, heller enn nysgjerrighet.

72
73 For SV er det viktig å motarbeide bruk av minoriteter som syndebook for økende forskjeller, økende
74 usikkerhet og at mange ikke føler at samfunnet og fellesskapet stiller opp for dem. Og vi godtar ikke
75 at noen kan bli født og oppvokst her, være norske statsborgere, men samtidig oppleve at de ikke er
76 «norske nok».

77
78 I et mangfoldig samfunn er det avgjørende å ha en politikk for hvilke grunnleggende verdier,
79 prinsipper og rettigheter som skal binde oss sammen som nasjon uavhengig av bakgrunn. Selv om
80 nysgjerrighet er det beste utgangspunktet for all menneskelig kontakt så er det også praksiser som
81 skal møtes med motstand. Antisemittisme, trange kjønnsroller, homofobi og negativ sosial kontroll
82 skal ikke møtes med nysgjerrighet, men med krav om endring. På samme måte som vi ikke vil ha
83 syndebooker vil vi heller ikke ha unnfalighet. Vi står for de samme sosialistiske og feministiske
84 verdiene i møte med alle mennesker.

85
86 En antirasistisk politikk handler ikke bare om holdningskamp, men om konkrete tiltak mot
87 diskriminering. Navnet ditt skal ikke avgjøre om du blir kalt inn til jobbintervju eller får tilslag på
88 leiekontrakt, og hudfargen din skal ikke avgjøre hvor mange ganger du blir stoppet i politikontroll
89 eller om du kommer inn på et utested.

90

91 **DISSENS 1:**

92 Et mindretall i landsstyret bestående av Marian Hussein, Synnøve Kronen Snyen, Camilla Eidsvold,
93 Gina Barstad, Mali Steiro Tronsmoen, Gjermund Skaar, Snorre Valen og Hilde Mari Bjørke ønsker å
94 legge til følgende avsnitt på linje 91:

95
96 *«Den organiserte rasismen og høyreekstremismen sprer frykt og er en konkret trussel mot flere
97 minoriteter. En enkelt nynazistisk organisasjon som kaller seg den nordiske motstandsbevegelsen har
98 rekruttert i Norge, trener på voldsbruk og har begått vold i våre naboland. Organisasjonens aktivitet
99 foregår allerede under jorden. Det er nødvendig å gjøre en vurdering om denne organisasjonen og
100 dens aktiviteter rammes av straffebud eller bør rammes av straffebud.»*

101 **Antirasistisk politikk i ti punkter:**

- 102 1. Styrke arbeidet mot diskriminering i arbeidslivet og boligmarkedet, og gjøre det lettere å
103 anmelde diskriminerende handlinger på disse områdene. Øke bruken av tiltak som anonyme
104 jobbsøknader.
- 105 2. Styrke likestillings- og diskrimineringsombudet og se på muligheten for å gi ombudet flere
106 virkemidler.
- 107 3. Sørge for å utarbeide og iverksette handlingsplan mot muslimhat, rasisme og etnisk
108 diskriminering i tråd med råd fra Likestilling- og diskrimineringsombudet. Dette kommer i
109 tillegg til handlingsplanene mot antisemittisme, strategien mot hatefulle ytringer, mot
110 diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk, og
111 handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme.
- 112 4. Alle kommuner og fylker plikter å utarbeide en egen lokal handlingsplan mot rasisme og
113 etnisk diskriminering. Til nå er det få kommuner som har utarbeidet egne planer, selv om det
114 vil være et problem i alle kommuner.
- 115 5. Øke politiets ressurser og øke prioriteringen av etterforskningen av hatkriminalitet. Bidra til
116 stabilt nærpoliti som kan sikre dialog med utsatte minoritetsmiljøer. Sørge for ressurser nok
117 til at politiet kan følge opp slik at ytringer på nett får samme konsekvenser som ellers i
118 offentligheten. Politiet må innføre et system som viser hvordan og hvem som stoppes for
119 kontroll, utover utlendingskontroll, og hvorvidt politiet driver med etnisk profilering. Det bør
120 også være en løsning som kan sikre at de som kontrolleres kan dokumentere kontrollen.
- 121 6. Øke forskning på rasisme og diskriminering i Norge. Særlig for å se hvordan diskrimineringen
122 rammer ulike grupper, der man ser på alder, klasse, kjønn, funksjonsevne, seksuell
123 orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk. Dette er viktig fordi diskrimineringen får store
124 følger for mennesker som tilhører flere minoriteter.
- 125 7. Øke støtten til organisasjoner som jobber mot rasisme og diskriminering eller til internt
126 arbeid med dette i organisasjonene. Kutte støtte til organisasjoner som driver hets eller
127 aktivt sprer misinformasjon.
- 128 8. Sørge for at vi også internt har en god antirasistisk måte å jobbe og være på. Det er viktig
129 med jevnlig skoloring i anti-rasisme og oppfordring til kritisk holdning til egen adferd mot folk
130 av annen etnisk bakgrunn i partiet. Sørge for at vi er i dialog med de miljøene og
131 organisasjonene som problemstillingen angår.
- 132 9. En utfordring i offentligheten er at minoritetene er underrepresentert i en del roller. Det er
133 derfor viktig at SV går foran og satser på rekruttering av mennesker med ulik bakgrunn som
134 medlemmer og til ulike roller i partiet.

1 Næringspolitisk plattform:

2 Næringsreform på folkets premisser

3 Norge må gjennom en omfattende grønn næringsreform. I løpet av to tiår må vi erstatte vår
4 avhengighet av olje og utslipp med en forurensningsfri økonomi som bygger på fornybare ressurser.
5 Forandringen må være rettferdig, og føre til forbedring for både folk, lokalsamfunn og miljø.

6 **Forandring krever politisk handlekraft.** Og vi har klart det før. Tidlig på 1900-tallet var det politisk
7 handlekraft som ga oss konsesjonslovene og dermed muligheten til å bygge opp en industri med
8 utgangspunkt i vannkraft i folkets eie. I etterkrigstiden bidro en aktiv, ambisiøs og handlekraftig stat
9 ikke bare til industrireiseing, men også innføringen av folketrygden, utdanning og helse for alle. Da
10 den første olja ble funnet var det handlekraftige og målrettede politikere som sikret en
11 offshoreindustri hvor fellesskapet eier og får mesteparten av inntektene fra oljeresursene.

12 **En slik dristig politisk handlekraft mangler i dag,** både nasjonalt og internasjonalt. Etter fem år ved
13 makten har dagens regjeringspartier gjort Norge mer avhengig av fossiler. Samtidig som de rikeste
14 har blitt rikere har det knapt vært noen ny nærings- og industrietablering, men mer sosial dumping
15 og fattigdom. Gjennom skatter og reguleringer har regjeringen sørget for at de som skaper verdier
16 taper, mens de som profitterer på verdiskaping vinner. Skatt- og ressurspolitikken er blitt innrettet
17 slik at passive kapitaleiere får stadig mer makt og en større andel av inntektene, mens de som faktisk
18 skaper verdiene får mindre. Det har vært det motsatte av en grønn næringsutvikling på folkets
19 premisser.

20 **Vi må ta i bruk alle våre muligheter.** Som ved tidligere epokeskifter er vi i dagens situasjon helt
21 avhengig av at fellesskapet staker ut kursen og bruker staten aktivt for å få til forandring. Statens
22 rolle, med velferd, utdanning, forskning, og som tilrettelegger og risikoavlaster har alltid vært sentral
23 for verdiskapingen. Slik er industri blitt bygget og nye næringer blitt til.

24 **Vi må la oss inspirere til handling av bygge-ånden fra etterkrigstiden.** Med nøkternhet ble landet
25 bygget på folkets premisser. Men i motsetning til i etterkrigstiden må den nye reformen være
26 gjennomført grønn. Vi må innrette skattepolitikken og virkemidlene for de som skaper de nye
27 fremtidsrettede verdiene, ikke for de som passivt profitterer på andres innsats. Vi kan ikke svekke
28 naturmangfoldet og vi må redusere utslipp og forurensing kraftig. Vi må aktivt bruke institusjonene
29 innen utdanning, forskning og innovasjon til innkjøp og regulering for å nå målet om ny næring,
30 industri og grønn forvandling. Vi må senke skattene på arbeid og øke skattene på arv, eiendom og alt
31 som ikke er fornybart. Vi må vri investeringer bort fra spekulasjon til produksjon. Det må bli mer
32 gunstig å satse på teknologi, industri og naturressurser og mindre gunstig å satse på finans og
33 petroleum. Det må bli lettere for kreative entreprenører og gründere å utfordre det etablerte og
34 løfte ideene ut i verden. Slik vil vi vri oppmerksomheten hos både det offentlige og private mot det
35 grønne skiftet.

36

37 **Vi må ta havet tilbake, og jorden, skogen og krafta i bruk.** Våre felles naturressurser er grunnlaget
38 for vår fremtid. Fellesskapets kontroll med naturressursene må sikres for å sørge for at inntektene
39 ikke havner hos noen få. Havet skal være på fellesskapets hender og skape ny næring og bosetting
40 langs kysten. Våre spredte jord- og skogressurser må tas i bruk. Vi må bli vesentlig mindre avhengig
41 av import, både for nasjonal sikkerhet, men også i solidaritet med folk i andre land. Vi må gå fra å
42 være råvareleverandør til å bygge egen industri med utgangspunkt i våre naturressurser. Derfor må
43 verdiskaping, sysselsetting og næringsutvikling prioriteres over kommersiell eksport av kraft.

44 **Vi må bygge industri.** Norge er helt avhengig av en sterk industrisektor for å opprettholde velstand
45 over tid. Industri gir grunnleggende teknologiutvikling i samfunnet, det skaper store overskudd og
46 mange arbeidsplasser, både direkte og indirekte. Mer industri er spesielt viktig for Norge for å ta
47 igjen tapte arbeidsplasser og inntekter fra petroleumsnæringen fremover, som grunnlag for eksport
48 som kan betale importen. Generelt for de største industrilandene i verden bidrar industrien med 70
49 prosent av eksportinntektene og opp mot 90 prosent av et lands forsknings og utviklingskostnader.
50 Uten petroleumsnæringen vil Norge gå med enorme underskudd. Samtidig står industrien for 23
51 prosent av våre klimautslipp. Vi må derfor satse på grønn industrialisering dersom vi både skal
52 bevare velferd og løse klimautfordringen.

53 **Vi må ha rettferdige handelsavtaler.** Handel er bra når det styrker folk og brukes til å skape en bedre
54 verden, men ikke når det kun beriker noen få og øker forskjellene innad i og mellom land. Den
55 nyliberale handelspolitikken har vært en katastrofe for demokrati, natur, fordeling og faglige
56 rettigheter. For å skjerme våre viktigste verdier må det settes grenser for hvilket omfang
57 handelsavtaler skal ha i det norske samfunnet. EØS-avtalen svekker demokratiet, hindrer kampen
58 mot sosial dumping og arbeidslivskriminalitet, truer tariffavtaler og et anstendig arbeidsliv. Vi må
59 derfor ha en offentlig utredning av alternativer til EØS med mål om å erstatte den med en avtale som
60 bedre ivaretar våre verdier.

61 **Folk er en ressurs for forandring.** Den norske erfaringen viser at en sterk norsk modell er en
62 forutsetning for suksess, og når mange er mobilisert til handling får vi de beste resultatene. Likevel
63 fremmedgjøres stadig flere fra beslutningene, enten ved at arbeideres innflytelse svekkes, at
64 beslutninger tas stadig lengre unna, eller at eierskap over arbeidsplassene forsvinner inn i
65 kompliserte internasjonale maktstrukturer. Vi må styrke fagbevegelsen og den norske modellen, øke
66 jevnbyrdigheten i arbeidslivet og gi nye muligheter til å bestemme over egen arbeidsplass gjennom
67 mer ansatteide bedrifter og en bedre samvirkeordning.

68 **Veien til grønn forvandling går gjennom fellesskapet.** Miljøkrisen fører i seg selv til økte forskjeller
69 innad i og mellom land. Løsningen er derfor ikke tiltak hvor vanlige folk og fattige land betaler prisen,
70 mens de rikeste ikke bidrar. Skal vi lykkes nasjonalt og internasjonalt med en reell grønn forvandling,
71 må tiltakene være rettferdige. Skatter og avgifter må derfor være progressive, og fordele goder og
72 byrder rettferdig. Kampen om et grønt samfunn vinnes gjennom kollektivt samarbeid og
73 investeringer.

74

75 **SVs rolle i det grønne skiftet** er å løfte ambisjonene og bygge bro mellom næringsliv, miljø og folk.
76 Kompetanse må ivaretas og videreutvikles gjennom en styrt omstilling i tett samarbeid med
77 fagbevegelsen. Slik kan vi skape et grønt skifte på folkets premisser, for de mange, ikke for de få. På
78 samme måte som 10 oljebud i 1971 sikret folkets eierskap til petroleumsressursene, ny norsk industri
79 og næring, trenger vi nå 10 næringsbud for vår tids store utfordring. Vi må vise handlekraft igjen.

- 80 1. **Vi vil gjøre Norge forurensningsfri innen 2050.** Utslipp av klimagasser reduseres med minst
81 60 prosent innen 2030, ingen fossile utslipp etter 2040. Og ingen forurensning generelt innen
82 2050.
- 83 2. **Vi vil styrke den norske modellen,** med samordnet lønnsdannelse, høy organisasjonsgrad,
84 partssamarbeid, små sosiale forskjeller, en sterk velferdsstat og likestilling. Sterke
85 fellesskapsløsninger er en forutsetning for næringsuksess.
- 86 3. **Vi vil at felleskapet tar et sterkt eierskap i nøkkelnæringer og naturressurser** for å sikre
87 sysselsetting, sikkerhet, ringvirkninger og inntekter. Både statlig og lokalt offentlig eierskap
88 må økes for å sikre demokratisk styring og fordeling av verdiene til nytte for de mange.
- 89 4. **Vi vil ta havet tilbake og jorda, skogen og kraften i bruk.** Våre felles naturressurser må sikres
90 for en grønn framtid. Ungdom må få komme inn i næringene, råvarene må foredles til
91 høyverdige produkter og verdiene skal komme felleskapet til gode.
- 92 5. **Vi vil bruke handelspolitikken til å gjøre verden bedre for folk og miljø.** Handelsavtaler skal
93 være demokratiske, rettferdige og bærekraftige. Vi vil utrede alternativer til EØS, og innføre
94 regler som hindrer Norge i å inngå handelsavtaler som undergraver demokrati, miljø og
95 menneskerettigheter.
- 96 6. **Vi vil bruke skattesystemet for å skape en rettferdig, grønn verdiskaping.** Vi vil senke skatt
97 på arbeid, og øke skatt på formue, arv, eiendom, forurensning og ikke-fornybart. Det skal bli
98 mer lønnsomt å jobbe enn å spekulere i bolig og børs, mer lønnsomt å investere i ny industri
99 enn i eiendom.
- 100 7. **Vi vil at offentlig næringsstøtte skal brukes på det grønne skiftet** de neste tiårene, fra
101 næringsstøtte, Innovasjon Norge, næringsrettet forskning og offentlige innkjøp. Vi vil støtte
102 industri som vil redusere sine utslipp og spesielt legge til rette for ny, grønn industri som kan
103 erstatte petroleum gjennom bedre avskrivingsregler, og at staten tar større risiko og bidrar i
104 investeringer.
- 105 8. **Vi vil fremover velge tre store nasjonale næringsprosjekter.** Utvelgelsen må ta
106 utgangspunkt i at Norge må omstille petroleumsnæringen til den nye tiden, at vi har
107 fornybare ressurser i hav, jord og skog nok til en sterk bioøkonomi, og at det må bygges
108 grønn infrastruktur til hele landet. Digitaliseringen må brukes i folkets tjeneste, for å utvikle
109 velferd, næring og industri. Vi vil øke den grønne fastlandsindustriens andel av
110 verdiskapingen til 10% i 2025, og til 20% i 2040.
- 111 9. **Vi vil løfte fagutdanningene** til en større plass i videregående opplæring og til å være et mer
112 naturlig alternativ til dagens høyskole og universitetsutdanning. Det trengs et stort
113 teknologisk løft, en opplæring tettere på arbeidslivet, og at utstyret er minst på høyde med
114 det som anvendes i industri og næringsliv. I tillegg må det settes i gang en kraftig
115 opptrapping for å øke antall studieplasser på fagskolene og heve statusen til fagskolene.

- 116 10. **Vi vil øke demokratiet på arbeidsplassene** ved å etablere lønnstakerfond, styrke
117 samvirkeordningen og innføre ansattstyrte og -eide bedrifter. Nærhet til ledelse og eierskap
118 er avgjørende for å hindre fremmedgjøring, og skape gode arbeidsplasser.